

Životodárný pramen z nitra, III.

V hlavní den svátků Ježíš stál v Chrámě a hlasitě zvolal: „Kdo žízni, ať přijde ke mně a pije. Kdo ve mě věří, jak říká Písmo, potečou proudy vod z jeho srdce.“ (srov. Jan 7, 37–38)

Prorok Ezechiel v jedné ze svých vizí mluví o životodárném prameni, který vytéká z Chrámu, vlévá se do pouště, a kamkoli dosáhne, objevuje se život (Ez 47, 1–12). Již raná křesťanská tradice vnímala toto proroctví jako výpověď o křesťanském způsobu života uprostřed světa. Proudý vod ze srdcí těch, kdo věří Kristu, představují ve vyprahlém území vnějšího světa předzvěst budoucí bohaté úrody.

1. PŘÍPRAVA A KLÍČOVÉ POJMY

„Pane, proč nemohu jít za tebou už teď? Svůj život za tebe položím!“ Ježíš odpověděl: „Svůj život za mne položíš?“ (Jan 13, 37b.38)

O čem v těchto dnech rozmlouváte? Co prožíváte?

S čím přicházíte k dnešní bohoslužbě?

Jak superhrdinské skutky a mravní dokonalost v „životopisech svatých“ přispívají k prohloubení víry?

Nezpochybnují modlitby ke svatým Krista, *jediného prostředníka mezi Bohem a lidstvem?*¹ Tim 2, 5

Hospodin je **Svatý** (hebr. *kadoš*), ve smyslu *oddělený*, odlišný. Bůh ve svém stvořitelském díle *odděluje* světlo od tmy, den od noci (srov. Gn 1, 1–19). *Odděluje* národ Izraele od ostatních, *odděluje* i ty, kteří mohou předstupovat před Boží tvář (srov. Lv 20, 26; Nu 8, 14). Ze všech synů Izraele *oddělil* Judu, ze všech synů Jišaje *oddělil* Davida, proroky si *oddělil* ke své službě již od matčina lůna (srov. 1 Kron 28, 4; 1 Sam 16, 13; Iz 49, 1). Cokoli *odděluje*, sám sobě *zasvěcuje*, patří Svatému. ¶ Prapůvodně byla slavnost vnímána jako slavnost **svědků** (řec. *martys*, odtud české *mučedník*). *Svědék* víry, resp. *svědek* o Ježíši Kristu, často proléval svoji krev (Zj 17, 6). *Dosvědčil*, že to, co ústy vyznává, má pro něj větší hodnotu než vlastní tělo. ¶ Klíčová literatura k pojetí svatosti je apoštolská exhortace papeže Františka o **povolání ke svatosti v současném světě**, *Gaudete et exsultate* (2018). „Rád pozoruji svatost přítomnou v trpělivosti Božího lidu: v rodičích, kteří s tolikou láskou vychovávají své děti, v mužích a ženách, kteří pracují, aby si vydělali na chléb, v nemocných lidech, ve starých řeholnicích, které se pořád usmívají. V jejich každodenním ustavičném kráčení vpřed vidím svatost bojující církve. Častokrát je to svatost, která nás čeká u našich dveřích, svatost těch, kteří žijí vedle nás a kteří jsou odrazem Boží přítomnosti.“ (GE, čl. 7).

V krátké diskuzi si předsedající v hlavě shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby a připraví si vstupní modlitbu podle následujícího mustru:

Kdo? „Bože, náš Otče...“

Proč? „ustavičně tě oslavují zástupy věrných;
skrze křest jsme navěky spojeni s tím Synem, Ježíšem Kristem;“

Co? „ať naše společenství zde na zemi pokračuje navěky před Božím trůnem;
ať smysluplně a konkrétními skutky svědčíme o naději evangelia;

Jak? „Skrze Krista, našeho Pána.“

2. LÍTOST NAD HŘÍCHY A MODLITBA

Předsedající začne bohoslužbu znamením kříže:

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.

V kostelích jsme obklopeni *svatými*. Instinktivně očima luxujeme zdi kostelů a hledáme jejich obrazy a sochy. Díváme se jak jednotlivé postavy jsou kamenovány, sekány, trhány, topeny. Žasneme nad jejich jednáním bez zaváhání, absolutní askezí, vztaženými rukama, apatií ve tváři. Co přimělo barokní umělce k bezprecedentní tělesnosti a pozdější malíře k odlidštění postav? Slavnost všech *svatých* nezačíná na zdech kostelů, ale u těch, kteří *žijí se Svatým*. Žijeme ve *společenství svatých*? Jsme *svátostí* svému okolí?

Následuje chvíle ticha.

V rámci úkonu kajicnosti je možné si obvyklým způsobem umýt ruce a pronášet u toho slova žalmu 51, 4 „Smyj ze mě, Bože, mou nepravost a očišť mě od hříchu.“

V: Posvěcuješ nás svým Svatým Duchem, Pane:

smiluj se nad námi.

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: *Vykoupil jsi Bohu lidi z každého kmene, jazyka, lidu i národa*, Kriste:

smiluj se nad námi. ^{Zj 5, 9b}

O: Kriste, smiluj se nad námi.

V: *Jsi po Boží pravici a přimlouváš se za nás*, Pane:

smiluj se nad námi. ^{Řím 8, 34b}

O: Pane, smiluj se nad námi.

V: Smiluj se nad námi, všemohoucí Bože,
odpuš' nám hříchy a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

Sláva na výsostech Bohu
a na zemi pokoj lidem dobré vůle.
Chválíme tě. Velebíme tě. Klaníme se ti.
Oslavujeme tě. Vzdáváme ti díky pro tvou velikou slávu.
Pane a Bože, nebeský Králi, Bože, Otče všemohoucí.

Pane, jednorozený Synu, Ježíši Kriste.
Pane a Bože, Beránku Boží, Synu Otce.
Ty, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi;
ty, který snímáš hříchy světa, přijmi naše prosby.
Ty, který sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi.

Neboť ty jediný jsi Svatý, ty jediný jsi Pán,
ty jediný jsi Svrchovaný, Ježíši Kriste,
se svatým Duchem ve slávě Boha Otce. Amen.

Zde následuje **modlitba**, která shrne očekávání, touhy a intence účastníků bohoslužby.

3. NASLOUCHÁNÍ PÍSMU

„Jak to, že zná Písma, když se neučil?“ Ježíš odpověděl: „Mé učení není mé, ale Toho, který mě poslal.“ (Jan 7, 15–16)

I nebe má svoje dveře. Onehdy byly otevřené a Jan do nich nahlédl (Zj 4, 1). Uviděl svitek se sedmi pečeti (Zj 5, 1). Toužil poznat, co je v něm napsané, ale musel počkat na Beránka, až svitek rozvine. Než byla rozlomena sedmá pečeť, Jan si uvědomil, že slyší zpěv. Nebem zněly písně díky a chval. To bezpočet Božích služebníků z celého světa se klanělo Bohu a Beránkovi. Byli označeni *pečeti živého Boha*, oblečeni v *bílých tunikách*, *rozradostnění* jako vítězové v cíli. Zástupy lidí i andělů, stvoření myslitelná i nepředstavitelná, velebili Boha. A Janovi vrtalo hlavou, jak se tam ti lidé dostali (Zj 6, 17). Naštěstí jeden stařec sestoupil ze svého nižšího trůnu a Janovi všechno vysvětlil.

Úryvek z knihy Zjevení svatého apoštola Jana. 7, 1–4.9–14(17) (BOG+jäg)

Poznamenání z Izraele a z národů

J Viděl jsem, jak ve čtyřech koutech země stojí čtyři andělé a drží čtyři zemské větry, aby nezahlavil vítr na zem, ani na moře, ani na žádný strom. A viděl jsem, jak od východu slunce vystupuje jiný anděl. Držel v ruce pečeti živého Boha a zvolal silným hlasem na ty čtyři anděly, kterým bylo dáno škodit zemi i moři:

A „Neškodte zemi, ani moři, ani stromům, dokud nepoznamenáme na čele služebníky našeho Boha!“

J A uslyšel jsem, kolik bylo těch poznamenaných: sto čtyřiačtyřicet tisíc ze všech kmenů izraelského lidu.

Potom se podívám, a hle – veliký zástup, který by nikdo nespočítal, ze všech národů, kmenů, lidí a jazyků; stáli před trůnem a před Beránkem, oděni bílým rouchem, s palmami v rukou a volali mocným hlasem:

Z „Za svou záchranu vděčíme našemu Bohu, který sedí na trůně, a Beránkovi!“

J Všichni andělé, kteří stáli okolo trůnu, stárců a čtyř bytostí padli na tvář před trůnem, klaněli se Bohu a volali:

A „Amen. Dobrořečení, sláva, moudrost, díky, čest, moc a síla přísluší našemu Bohu na věčné věky! Amen.“

J Tu na mě promluvil jeden ze stárců a zeptal se mě:

S „Kdo jsou tihle zde v bílém rouchu a odkud přišli?“

J Odpověděl jsem mu: „Můj pane, to víš ty.“

S „To jsou ti, kdo přicházejí z velikého soužení; roucho si dobřela vyprali v Beránkově krvi. Proto jsou před Božím trůnem a ve dne v noci mu slouží v jeho chrámě. A ten, který sedí na trůně, se k nim snížil a bude

s nimi bydlet. *Už nikdy nebudou mít hlad ani žízeň, nebude už do nich pražit slunce ani jakýkoli jiný žár, protože Beránek, který je uprostřed trůnu, bude je pást a vodit k pramenům živé vody.*^{Iz 49, 10} *Bůh sám jim setře každou slzu z očí.*^{Iz 25, 8}

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Matouš začíná vyprávět svůj příběh o jakémsi Ježíšovi z Nazareta. Kdo to je? Hned první poznámka o jeho veřejném životě zmiňuje, že se z Nazareta raději odstěhoval do Kafarna (Mt 4, 13). Následuje věta, že „chodil po celé Galileji“ a lidé ho vyhledávali (Mt 4, 23). Proč? Matouš velmi dobře ví, že zůstat jen u popisu „Krásně mluvil. Lidem se to líbilo.“ nestačí. Jeho posluchače spíše zaujme myšlenka Ježíšových slov než dojemné osobní hodnocení.

(J – Ježíš; E – evangelista)

Úryvek z evangelia podle Matouše.

5, 1–12a (BOG+jäg)

Blahoslavenství

E Když Ježíš uviděl zástupy, vystoupil na horu, a jak se posadil, přistoupili k němu jeho učedníci. Otevřel ústa a učil je:

J „Blahoslavení chudí v duchu, neboť jejich je království Nebes.

Blahoslavení plačící, neboť oni budou potěšeni.

Blahoslavení tiší, neboť oni dostanou zemi za dědictví.

Blahoslavení, kdo hladovějí a žízní po spravedlnosti,

neboť oni budou nasyceni.

Blahoslavení milosrdní, neboť oni dojdou milosrdenství.

Blahoslavení čistého srdce, neboť oni budou vidět Boha.

Blahoslavení tvůrci pokoje, neboť oni budou nazváni Božími syny.

Blahoslavení, kdo jsou pronásledováni pro spravedlnost,

neboť jejich je království Nebes.

Blahoslavení jste, když vás budou kvůli mně tupit, pronásledovat

a vyhaně vám připisovat každou špatnost;

radujte se a jásejte, neboť máte v nebi velkou odměnu.“

– Slyšeli jsme slovo Boží.

Svatí se ztratili v překlada, alespoň v katolických kostelích. Apoštol Pavel věnuje své listy *svatým* a věrným (srov. Ef 1, 1), mluví o zajištění životních potřeb *svatých* (Řím 12, 13), podporuje chudé *svaté* (Řím 15, 26)... V mnoha desítkách případů se obrací na *svaté*, aby se nezříkali své důstojnosti. Když však při bohoslužbách otevíráme Nový Zákon, slyšíme spíše oslovení „věřící“ nebo „křesťané“. Ne, že si to odporovalo. Jen nám *svatost* z reality všedních dnů vyprchala a stala se jakousi odměnou za příkladný pozemský život. Škoda. Připomíná plakát nad postelí nedospělého mladíka. Buď tam je světoznámý fotbalista nebo dívka v podezřele nepraktickém oblečení a ve zjevné anatomické nadsázce. Ať už sní o čemkoli, zůstává u nedosažitelných iluzí (čest výjimkám). Takto pojatá „plakátová“ *svatost* je pro dospělého člověka trapná, protože jediné, co znázorňuje je rozpor mezi šedivou každodenností a hvězdným idolem. Sálá z ní nekritičnost, nedostatek sebereflexe. „Ty, tragéde, se chceš dotýkat hvězd? Pche!“ Není pro katolíka drzé a pyšné toužit po *svatosti*? Apoštol Petr vybízí své čtenáře „Mějte ochotnou mysl a na věci se dívejte střízlivě.“ (1 Petr 1, 13–15). A proč to zmiňuje? Protože *svatost* je způsob života. Žádný idol na zdi. Je pamětliv Hospodinových slov z Tóry: „Buďte *svatí*, neboť já jsem Svatý.“ (Lv 11, 44). V ochotném a realistickém pohledu na svět se očividně skrývá *svatost* všedního dne.

Ani pro apoštola Jana s jeho vizí otevřeného nebe a nebeským zpěvem není *svatost* „plakátem“. Vždyť je prorok. Nezná žádný ideální svět, odtrženou realitu pozemského a nebeského života. Není ani věstcem budoucích událostí. Mluví podobně, jako když Ježíš říká Zacheovi „Dnes přišla do tohoto domu spása.“ (Lk 19, 9). Ano, spása přišla, ale ještě se musí naplnit v tajemství velikonočního hrobu. Otevřené nebe, Janova hlava v oblacích a zástupy věrných před Božím trůnem, to není iluzorní útek před problémy světa. „Co je to tedy za zde lidi? Jak se sem dostali?“, položí si Jan během svého nebeského pobytu otázku (Zj 6, 17). Nemůže se odpoutat o bezpočtu lidí zpívajících před Hospodinem. Všichni jsou označeni Boží pečeti a oblečeni jako velekněží v jeruzalémské velesvatyni (dosl. *Svatyně svatých*; Lv 16, 3–4; Ex 26, 33; Žid 9, 3). S anděli a ostatními nebeskými bytostmi tvoří jediný chór, který chválí Boha i obětovaného Beránka (Zj 5, 6). Nadějí křesťanského života není duchovní kosmonautika, kdy křesťan-kosmonaut po náročném pozemském výcviku očekává vzlet do nebe. Jan uvažuje o prostém naplňování prorocké vize už dnes, tady a teď: zástupy kněží (přirozeně ne v tom prapodivně exkluzivním pojetí, nad kterým by se podivil i vizionář z Patmosu) ustavičně chválí Hospodina. Už ve křtu (ve smyslu všech tří svátostí, které uvádějí do plnosti křesťanského života) jsme se stali „královstvím kněží“ (1 Petr 2, 9). Byli jsme oblečeni do bílého kněžského roucha těch, kteří vystupují před Boží tvář. Pro naše spojení s Kristem jsme byli pomazáni posvátným olejem a vysvěceni Bohu (srov. Žid 8, 1–2). „V Kristu jste i vy (když jste uslyšeli slovo pravdy, totiž evangelium o vaší spáse, a uvěřili mu) byli označeni pečeti zaslíbeného Ducha Svatého.“ (Ef 1, 13). Nedávno jsme ve světelském shromáždění slavili slavnost biřmování. Mohli jsme tehdy slyšet a na vlastní oči sledovat, jak biskup – jako ten nebeský anděl (Zj 7, 2) – označuje některé místní křesťany posvátným olejem a pečeti je pečeti Svatého Ducha. Pro apoštola Jana je tedy *svatost* naplňování křestního, tj. kněžského povolání ve světě: předstupovat před Boží tvář s lidským přiběhem, čistým srdcem a otevřenou myslí.

A blahoslavenství a *svatost*? Evangelista Matouš má před *svatostí* respekt. V jeho očích je Svatý pouze Hospodin. Vždyť „Svatý, Svatý, Svatý, Pán, Bůh zástupů.“ ustavičně zpívají nebeští

serafové a *svatí* dnešní doby se k nim v mešní liturgii přidávají (srov. Iz 6, 3). Blahoslavení ti, kteří zrcadlí Boží svatost, slávu, jedinečnost, pokoj, milosrdenství, soucit, trpělivost i tvořivost ve světě... A tak biblické blahoslavenství je žitá *svatost*, postoj k životu i životní naději. Ježíš ji předkládá svým následovníkům: mluví o těch, pro které jistota života není „v tom, co mají“, ale „v tom, komu důvěřují“; o těch, kteří jsou zvyklí naslouchat a respektovat Boha i druhé; o těch, kteří dokáží projevit soucit („Určité životní skutečnosti je možno vidět jen očima očistěnými slzami.“, *Christus vivit*, čl. 76); o těch, pro které konkrétní úsilí o spravedlnost a důstojnost člověka není jen volnočasovou aktivitou; o těch, kteří i v nejisté době si dokáží uchovat svoji velkorysost a vstřícnost k lidem; o těch, kteří o lásce pouze nemluví, ale jejich jednáním je zjevná; o těch, ve kterých velikonoční pozdrav Šalom alejchem zanechal hlubokou stopu; o těch, kteří nechtějí klesnout do šedivé průměrnosti a vyjadřování naděje evangelia nezřetelným drmoláním v kostele.

Ať už má na našich „svatých obrázcích“ nějaký *svatý* člověk v ruce větev, pádlo, meč nebo knihu, mnohem důležitější je, co máme v rukou my sami. Každý z nás je jedinečný a stejně jedinečné jsou naše životní atributy všednodenních *světců*.

4. ODPOVĚĎ PÍSMU

„Bude-li někdo chtít konat vůli Toho, který mě poslal, pozná, je-li to učení z Boha, nebo zda mluvím sám od sebe. Kdo mluví sám ze sebe, hledá svou vlastní slávu; kdo však hledá slávu Toho, který ho poslal, ten je věrohodný a není v něm klam.“ (Jan 7, 17–18)

Před tím než Ježíš opustí večeradlo, *pozvedá oči k nebi a modlí se: „Otče, přišla ta hodina. Oslav svého Syna, aby Syn oslavil tebe.“ (Jan 17, 1)* Obrací se k nebeskému Otci a přimlouvá se za své následovníky, aby *se i oni stali svatými v pravdě.* *Jan 17, 29b*

Skrze křest tvoříme společenství hříšníků, setkáváme se s uzdravující mocí Ježíše Krista a stále se nacházíme na cestě k posvěcení. *KKC, čl. 827*

Vyznejme víru, ve které jsme pokřtěni:

Apoštolské vyznání víry

Věřím v Boha, Otce všemohoucího,
Stvořitele nebe i země.

I v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho;
jenž se počal z Ducha Svatého,

narodil se z Marie Panny,
trpěl pod Ponciem Pilátem,
ukřižován umřel i pohřben jest;
sestoupil do pekel,
třetího dne vstal z mrtvých;
vstoupil na nebesa,
sedí po pravici Boha, Otce všemohoucího;
odtud přijde soudit živé i mrtvé.

Věřím v Ducha Svatého,
svatou církev obecnou,
společenství *svatých*,
odpuštění hříchů,
vzkříšení těla a život věčný.

Amen.

Modlitba věřících

Apoštol Pavel nás vybízí, abychom se ve shromáždění věřících obraceli k Bohu prosbami, přímluvami i díky.

Určitě ho máme i za co chválit. (srov. 1 Tim 2, 1-2; Zj 7, 12)

Doporučuji v návaznosti na slyšené Boží slovo ve společném rozhovoru zformulovat 2× chvály, 2× díky, 2× prosby a 2× přímluvy. Až se budou jednotlivá zvolání pronášet, jako odpověď lidu lze použít „**Tvé je království i moc i sláva navěky!**“

Snad je moudré vzpomenout i na nemocné a na lidi v karanténě, na ty, kdo jsou v první linii boje s epidemií, za zdravotníky, policisty, vojáky, hasiče a na všechny, kteří svou službou a nezištnou pomocí nesou riziko nákazy. Pamětlivi můžeme být i na děti, studenty, jejich sebedisciplínu k učení v této době, a inspiraci k vlastnímu rozvoji.

5. MODLITBA PÁNĚ

*„Proč s vámi vůbec mluvím? Měl bych o vás hodně co mluvit a co soudit; ale Ten, který mě poslal, je pravdivý, a já mluvím k světu to, co jsem slyšel od něho.“
Nepochopili, že k nim mluvil o Otci. (Jan 8, 25b–27)*

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
posvěť se jméno tvé.

Přijď království tvé.
Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi.
Chléb náš vezdejší dej nám dnes.
A odpusť nám naše viny,
jako i my odpouštíme našim viníkům.
A neuved' nás v pokušení,
ale zbav nás od zlého.
(Neboť tvé je království i moc i sláva navěky.)
Amen.

6. DOBROŘEČENÍ

Dobrořečení apoštola Petra: (1 Petr 1, 2; SNC+jäg)

„Bůh vás již dávno znal a vyvolil vás, abyste se stali jeho dětmi. Duch svatý posvětil vaše srdce, očistil vás krví Ježíše Krista, abyste žili životem jemu podobným. Ať vám Bůh bohatě žehná a vysvobozuje vás od všech úzkostí a strachů!“

Účastníci se žehnají znamením kříže:

V: Dej nám, Bože, své požehnání,
chraň nás všeho zlého a doved' nás do života věčného.

O: Amen.

V: Dobrořečme Pánu.

O: Bohu díky.

V ideálním světě by nyní následovalo slavnostní pohoštění.

„Já mám k jídlu pokrm, který vy neznáte... Mým pokrmem je plnit vůli toho, který mě poslal, a dokonat jeho dílo.“ (Jan 4, 32b.34)